

31. OKTOOBER

1924

III AASTAKÄIK

SÜGIS.

Uudised noorsookirjanduse alal.

Meie uuemast kirjandusest on

Juhan Jaik'i

Võrumaa jutud

kõige kohasem raamat noorsoole. See raamat sisaldab eneses 13 omapärast ja põnevat juttu, mida illustavad 15 hääd joonistust meie huvitavamalt kunstnikult Ed. Viiraltilt. Iga raamatu- ja kirjandusesõber peab omale muretsema eestkätt selle raamatu. Saada igast korralikust raamatukauplusest.

Ilmus: **Fennimore Cooper** Ilmus:

II jutt – Viimane mohikaanlane

Unkas, Väle Hirv

II jagu. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.
Kaanelustuse ja sullejoonistustega. Hind 180 mk.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Ülesanded.

Paigutusülesanne.

a	×	i
a	×	s
e	×	p
s	×	o
i	×	u
t	×	e
k	×	i
o	×	u

Antud ristikeste asemele tähed nii säada, et ülalt alla lugedes ühe diktaatori nime saaksime.

J. Kg.

4. Nüüdisaja hiiglane — 7 t.
5. Kiskjas.
6. Ujuja, kel kallid udusuled — 9 t.
7. Närija — 4 t.
8. Suurim jooksjalind — 5 t.
9. Eestimaalt kadunud kiskja — 5 t.
10. Liikumisvahend kõrbeis — 9 t.

Sõnade algustähed annavad tuntud ime-
likkude, väikeste, sisalikutaoliste loomade
nime. Pallas.

Ülesannete lahendused.

„Vikerkaares“ nr. 36 ilmunud ülesande
„Kavalad poisid“ lahendus:

Poisid kaalusid kergemast pääle kõige ras-
kemani 55, 59, 60, 63 ja 65 kilogrammi.

„Vikerkaares“ nr. 37 ilmunud lõbusa
ülesande lahendus.

Poisil oli raha kaasas:

99 mrk. 98 penni

(pool sellest on 49 mk. 99 penni).

$\times 2$
98

Zooloogiline ülesanne nr. 1.

9 a, 7 d, 7 e, 4 i, 1 k, 3 l, 4 m, 5 n,
7 o, 3 p, 8 r, 1 s, 4 t, 2 n, 3 v.

Neist 68 tähest moodustada järgmiste
tähendustega sõnad:

1. Suurim kaljukull, koosneb 6 t.
2. Inimahv — 10 t.
3. Ürgaja hiiglane — 6 t.

VIKERKAAR

Nr. 44.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

1924.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetuse ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Sügispimedusen.

Pedro Krusten.

Jäi pimeduse põhja maja
ja ukse taga heljus udu
kui uudishimu. Kõik õõaja
kesk musta lauda küünal nuttis:
ei kerged mõtted tule koju,
suur pimedus nad vangi võttis.

Hall ohak seisis akna taga
ja ahnelt ihkas arga valgust.
Õõ tardus, vaikne, ümber maja
kui ooten õnnetuse algust.
Mis süü, mis süü sa oled teinud:
hirm äkki hinge läbi käinud?

Kaks veripunast vahtra lehte
õõ vaotas märja akna külge;
hing pangu enda leina ehte:
Kõik valged õõd, kõik lillelaevad
on hukkunud! Kui mitu jälge
neist jäänud hinge.. Nüüd kanna vaeva..

P Ü Ü E.

O. Swett Mardeni järele L. V.

(Lõpp.)

Suurt kasu toob meile lähedane sõprus inimestega, kes seisavad meist kõrgemal hariduse ning elukogemuste poolest. Teame ka, kui ruttu langeb inimene, kui teda kisuvad alla ta sõbrad ning ta pääliskaudsed lõbutsemised. Kui ta ka ses suhtes ülespoole ihkab, siis ei jää edu tulemata. Suurt saavutab vaid see, keda valdab kõrge piüid, mis laseb unustada vaeva, raskused kergeks teeb ja kõik teed tasandab. Kes aga töö juure sunnitöölisena asub, selle töös pole edu. Kus pole tööhimu, piüiet ega armastust töö vastu, sääl võib saavutada vaid keskpärast ehk üldse mitte midagi. Tööarmastus on kasvatuse mõjuvaim vahend. Vaimustus laseb unustada hädaohud ja murrab igasugused tõkkes. Kui noor inimene, olles kitsais oludes, näljaga hariduse ja edu poole piüiab, siis saavutab kindlasti sihi. Kellel pole aga piüiet, sellel pole edasi jõudmiseks mingisuguseid väljavaateid.

Ehk arvab mõni kahtlev noor inimhing, et tal pole üldse mingisuguseid väljavaateid millekski saada. Kui ta aga ihkab kõrguste järele, tahab piüida ülespoole ning lunastada seda piüsiva tööga, siis lähivad tal korda ta soovid. Ta jõuab kord kindlasti oma ideaalideni, samuti kui tarkav taim tungib läbi mulla valguseni.

Ilalgi ei tohi inimese üle otsustada ta käesoleva seisukorra järele. Võimalik, et see on vaid aste kõrgema, parema poole. Meie peame otsustama ta piüide ja kavatuste järele, sest tõeliselt edasipiüidvale inimesele on tema olukorrad vaid eelseisva eesmärgi ülemineku astmeks.

Rahulolematuse ehk ükskõiksuse käesolevas tegevuses ja töös pole veel tõenduseks, et inimesel jõudu on sellest tõusta ülespoole; see võib oleneda ka laiskusest

ja iseloomu lõtvusest. Kui aga näeme, et keegi oma tööd teeb piüsiva hoolega ning seejuures paremat ihkab, siis oleme julged, et ta seda kord saavutab.

On väga tähtis, kui sa end lased õhutada ning äratada. Kus sa selleks äratust, vaimustust võtad, on su enese asi. See võib olla kõnelus inimesega, kellesse sul usaldus, üks julgustav sõna tema poolt. Ehk kui näed, et keegi sinusse usub, kuna teised seda ei tee. Juhtub ka, et see ei mõju just samal silmapilgul, ent ta võib sellegipärast su elu pöördepunktiks saada. Mõnigi on häid raamatuid lugedes enese võimiste üle teadlikuks saanud. Seepärast on kõik, mis meid edule äratav, meile kallimaks varanduseks.

Vali enesele sõbraks vaid see, kes sind ergutab ja sinus piüideid edule äratav. Seesugune sõber on sulle rohkem väärt kui tosin teisi, kes seda ei tee.

Tee enesega kindel arvepidamine. Pole sa rahul oma käesoleva seisukorraga ning usud, et võiksid suuremat saavutada, siis tee eneses uurimine, mis võiks see olla.

Seesuguste eneseuurimiste juures võid vahel leida varandusi, millest sa seni midagi pole teadnud.

Kui inimene kaua ühe töö kallal tegutseb, siis võib juhtuda, et see talle harjumuseks saab, ning lõpuks tema arvamisele viib, et ta muuks ei kõlbagi.

Lõtv piüie on kuritegu meie eneste vastu, sest ta teeb kogu meie võimed lõdvaks ning kaotab meis tegujõu.

Peame ülespoole piüidma, et sinna saada. Kes edasi ei lähe, langeb tagasi, ning kes ülespoole ei tõuse, vajub alla. Piüia kõrguste poole, ent su piüiet juhtigu armastus.

METSELANIKUD.

Richard Roh'i jutustus noorsoole.

2

Rein ei kartnud Nässakut, ajas temaga mõnikord juttugi ja õrritas ning narris teda. Nad olid vanad tuttavad. Nässaku igavene iha oli kord Reinule kihva sisse lüüa, aga rebane oli selleks liig kaval ja tark, et talle ligi saada. Ning teravad hambad olid tal. Seda teadis ka Nässak. Tihti küikitas ta rebane koopa ees, haukus, urises ja pahandas, miks rebane välja ei tule. Kuid Rein istus koopas, vahtis sääil't koevale pilkikult otsa ning narris ja pilkas. Tiili sekka aeti vahetevahel sõna juttugi.

Nii teadis Rein juba ammu, et Nässaku peremees oli metsavaht, kelle kohus selle järele valvata, et keegi metsa puid, linde ja loomi ei hävitaks. Teisigi sarnaseid metsavahte oli ümbruskonnas, nii et metsloomad suuremalt jaolt rahuks võisid elada. Mõned metsavahid tapsid küll ise loomi, olgugi harva, aga Reinu kodukoha metsavaht ei lasknud loomadele peaaegu kunagi püssi. Rein tundis teda liigagi hästi. Päevad otsa lonkis ta metsas ringi, pomises midagi enda ette, naerateles tihti, istus ning soojendas end päikesepaistel ja söi võileiba, mis alati pagana hästj lõhnas. Ta oli juba vana, ja pikk habe teisel lõua otsas, nagu vanal isahirvel, ainult valge oli millekipärast see habe — asi, mis ainult inimeste juures ette võib tulla. Nagu öeldud, püssi ei lasknud ta ialgi, ehk olgu vast — ja seda oli Rein mitu korda imestusega näinud — inimeste pääle!

Nässak.

Rein ei kartnud Nässakut, ajas temaga mõnikord juttugi ja õrritas ning naeris teda.

Kord oli kaks inimest metsas pika puu maha saaginud ja tassisid seda parajasti nelja sõõri pääle, mille ees seisis hobune, kui metsavaht loole juure sattus. Ja kui siis mehed puu maha jätsid, ise nelja sõõri pääle istusid ning hobune nendega jooksmas pistis, siis laskis metsavaht neile püssi, nii mis kärtsus! Teinekord aga tuli metsavahile, kelle taga Rein ajaviiteks lonkis, üks teine mees metsas vastu. Tol oli tapetud hirm seljas. Metsavahti silmates hüppas mees võsastikku, nagu oleks ta ise hirm. Ja jälle pörutas talle metsavaht püssipaugu tagant järele, nii et palu mürises.

Vana tark rebane tegi sest omad järeldused, ning temas kasvas ta pika eluaja jooksul tugev sümpaatia ja aukartus metsavahi vastu. Ta tundmusi ainult tõstsid metsavahi teisedki teod, mille päältnägijaks ta olnud. Näiteks leidis metsavaht tihti väikesi looma- ja linnupoegi, — kes ema juurest ära eksinud, — ja imelik, ta ei söönud neid kunagi ära, ei lasknud neile püssi ega viinud neid koju omale naisele. Vastuoksa, ta naeris nendele, pomises midagi,

mängis nendega — ja otsis siis nende vanemad üles. Ja tark oli ta: alati teadis, kus loomakeste vanemad umbes asuvad. Säärane mees oli ta. Kuigi Rein tast küll alati aru ei saanud, oli ta ainus inimene, keda rebane kõrgelt hindas. Kuidas võis näiteks looma mitte tappa ja süüa? See oli Reinule peaaegu naeruväärne. Aga imestamiseväärne ja aukartustäratav oli see siiski. Rein isegi oli mitu korda metsavahi silmi ette puutunud — ja kunagi ei võtnud metsavaht püssi tarvitusele, ainult naeris. Ja paistis, et metsavaht, kui Rein temaga kaasa lonkis, alati seda väga hästi teadis. Tihti pööris ta äkki ümber, tabas pülguga põõsa taha pugeva rebase kuju ja naeris. Reinul oli siis imelik tundmus — osalt armastus, osalt hirm. Kui see mees juba oleks tahtnud, küll oleks ta Reinu naha kätte saanud. Seda tundis Rein. Ja tal oli nii suur aukartus metsavahi ees, et ta ilal isegi neid linnu-ega loomapoegi ei julenud puutada, kelle metsavaht päästnud, kuigi nad rebasele tihti kättesaadavad olid olnud.

Reinu üks suurematest lõbudest oli metsavahi elu ja tegevust uurida ning tähele panna. Metsavaht oli talle kui jumalaks, kelle toiminguid ta austas ja nendest mõtet ning sisu otsis.

Päälle metsavahi oli veel teine inimene, kes siinsetes metsades ringi tohtis käia. See oli härra, kõigi nende metsade peremees. Teda tundsid loomad juba ammu ja õpetasid ka omi poegi teda tundma. Härra tuli mõnikord kevadel või sügisel, mõnikord üksi, mõnikord teistega, ja pida jah-ti. Ta laskis tetri, püüsid, parte, jäneseid, talviti ka rebaseid. Ta oli härra, ta võis teha, mis tahtis. Ta oli metselanikkude saatus. Kuid palju ta ei tapnud ja oli ka nendele inimestele vali, kes veel päälle tema ja metsavahtide loomi tappa tahtsid. Hirvedele ja põtradele ei teinud ta üldse kunagi midagi, laskis nende jaoks heinakuhjadki talviti metsa üles säada, et nad süüa saaksid.

Kuid viimasel ajal pani rebane imestusega tähele, et kõiksugused võõrad inimesed sliin nüüd ringi on hakanud luusima, tapma ja luurama. Metsavahti pole mille-

gipärast aga juba mitmed ja mitmed ajad näha. Mida see küll peaks tähendama?

Rein heitis lõpuks peaaegu vihase pilgu tolele lihakantsule, mis ta koopa suu ette seatud. Närud niisugused! kirus ta mõttes. Ilusa liha raiskavad ära ja toovad siis siia tema, Reinu, läve ette. Nagu oleks tema mõni vähekogenenud noor rebasekutsikas. O, küllatki elus on ta sarnaseid vigurid näinud. Tervis ainult vähe põhjalikumalt nuusutada ja kohe erineb jänesepraest veel mingi teine, vastik, inimlik lõhn. Kord noores põlves sai ka Rein sellega toime, et ettevaatamatult sarnast liha söi. Ta pidi peaaegu surema. Kogu ta sisikond hakkas põlema, nagu oleks inimesed talle tuld sisse söötanud, ja kurgus pigistas, nii et hing iga minut kiini ähvardas jääda. Rein ahmis lund sisse näipalju kui jõudis. Kas see ta päästis või oli tema tugev tervis kihvtist kangem, aga Rein pödes mõned päevad ja jäi ellu. Seitsaadik on ta neid asju veel põhjalikumalt tundma õppinud. Tihti, nagu tänagi, on ta jälginud, kuidas inimesed sarnaseid lihahiikke metsa säevad, tihti on ta ka noori rebaseid näinud, kes seda liha söönud, kes selle järele käisid kui hullud metsas ringi, kiunusid, karjusid, puresid puld ja löid hundiratast, kuni surid.

Eh, närud! kordas Rein uuesti. Tapke, kui süüa tahate, see on looduse säädus. Aga ärge tiissake. See pole aus.

Ning Rein tegi, nagu sarnastel kordadel harjunud tegema. Ettevaatlikult veeretis ta lihahiiki koopalävelt eemale, kiukitas siis ta kohale ja laskis talle midagi päälle. So. Nüüd vähemalt ei tule kellelgi lolli enam isu seda süüa.

Ta kohendas oma kasukat, mis kevade liginedes enam nii tore polnud kui talvel ja mõtles põhjalikult järele, mis ette võtta. Kas minna oma teiste losside juure või? Tal oli nimelt veel ligiläheduses kolm lossi, kus ta ajuti elas ja mida tarvitas varjupaikadeks, kui hädaohus oli. Hääl oli ihest teise lipsata, kui koerad kannul olid, — ja ta oskas alati nii hästi ehitada ja nii osavasti tagaajajate eest sisse ja välja hliida, et tiilitajad tihti teda selle koopa ees ootasid ja luurasid, kust ta juba ammu jalga lasknud. Sarnastel juhusel naeris ta, kasukat puhastades, omas lossis number

nell, kui mõned häbematud karjapoisid või ka päris kütid ta lossi number esimese juures koortega mässasid, neid koopasse ajasid, labidatega maad songisid ja igasugust narrust tegid. Igal ta lossil oli kümneid sisse- ja väljakäike, mõned nii osavasti pöösaste ja mätaste taha peidetud, et neist sisse ja välja võis lipsata kohe jälgi ja nina alt, ilma et keegi seda oleks aimanud. Teinekord jälle, iseäranis kui tal väikesed lapsi oli ja ta naine nende pärast temaga ühes põgeneda ei saanud, näitas ta end välja pugedes nimelt hästi avalikult, et sellega kiusajaid enese järele võtta ja ära teise koopa juure viia, kust juba võis tähelepä-nematult kaduda.

Selleks oli tarvis mitut koobast.

Kas minna õige vaatama, — ehk on see inimesenäru ka teiste koobaste juure omi lihatiikke poetanud? Aga ei, — tarvis õige uurima minna, mis sääal metsavahi kodus sünnib, et metsavahtj enam ammu näha pole.

Rein vaatas koopasse, kas naine veel magab, turtsas põlglikult teise rahuliku une üle, kuna väljas liigub surm, tegi siis enda hästi madalaks ja libises kuulmatult sammel kui vari puu- ja pöösakuseid mööda, tore saba luuana taga. Ta astus hästi kergelt kahel põhjusel: esiteks, et võimalikult nõrku jälgi jätta, ja teiseks, et mitte hirmutada saaki, mis tee pääl ette võis juhtuda. Alati peab ise end võimalikult varjama, kui teisi võimalikult kuulmata ja nägemata tabada tahad. Hoia oma nahka, kuid katsu teiste nahka turule tuua. See oli tal veres. Söö teisi, kuid hoia, et sind ise ära ei söödaks.

Noh, täna tal just nälga ei olnud. Eile õhtul läks tal korda tublilt rasvast jänest tabada, kui see heinakuhja sees magas nagu rott. Jälgi mööda oli Rein ta üles otsinud ja talle turja karanud, enne kui jänesemolu võpatadagi oleks saanud. Sellest sai tore õhtusöök Reinule ja ta naisele

ning tagavara on veel kodus nurgas. Pole mitu päeva toidumuret — ja iseäralist muret toidu pärast polnud Reinul küll kunagi: vana osava kütina oskas ta alati enese eest hoolitseda. Kunas tabas ta nurm-kana, kunas jänes, kunas pidi ka roti, varese või muu sarnase kolmanda järgu toiduga leppima. Aga nälga tundis sarnane jahimees harva.

Ruttu edasi libisedes jõudis Rein peagi legendiku äärele, millel asus metsavahi palkidest ehitatud maja, ehk nagu rebane oskas nimetada, koobas. Koopaid oli metsavahilgi mitu. Aga Rein teadis ka, et metsavahil olid nad teisiti tarvitavad kui Reinul. Ühes asus metsavaht ise naise-ga, teises elasid hobune, lehmad, lambad, kanad, pardid ja haned. Siis oli veel üks pikk „koobas“, kange suitsu lõhnaga, milles pekseti vilja ja milles magasid Näs-sak ja Diana. Kõike seda teadis Rein kui omi asju.

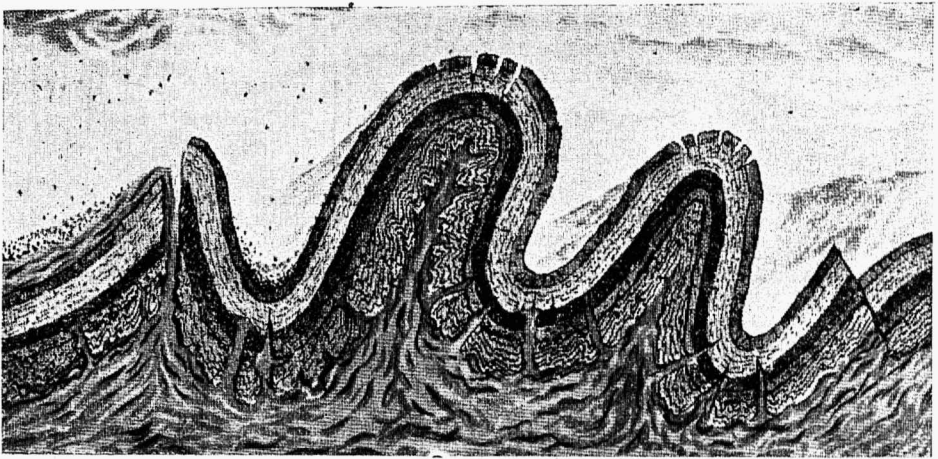
Rein peatus legendiku äärel ja peitis enda hoolega kadakapöösasse. Ettevaatus ei tee kunagi kahju, kuigi siin iseäralist midagi karta polnud. Aga kes teab, iga silmapilk võib mõni jänesenolk mööda londerdada, mõni nurmkanavõi tedreparv võib ligiläheduses peatuda. Neid vaja kohe tabada, olgugi et kõht täis. Ning ega sedagi tea, mis siin legendikul vaheajal sündinud, Rein pole juba mitu päeva siin käinud.

Kuid legendikul polnud uudist midagi näha. Metsavahi „koopad“ olid omal kohal, ta omast tõusis suits. Lumised põllud kadusid vastasmetsa ääre ja olid täiesti elutud. Ainult ühe rõnguaseme kärpadel istus salkkond vareseid, nokitsedes sulgi. Legendikku ümbritsesid igalt poolt metsad; Rein teadis neid, kui kaugele nad igas kaares kadusid ja kuspool kaares keegi elutses — kus hirved, kus jänesed, kus põdrad, kus piivid ja teised.

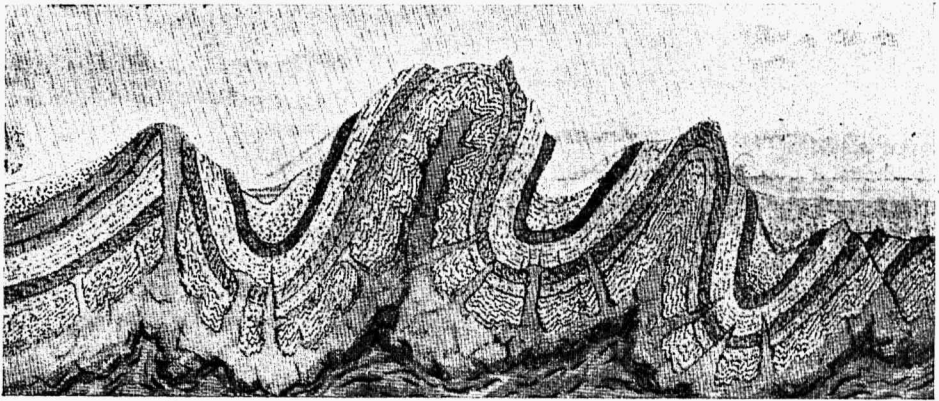
(Järgneb.)

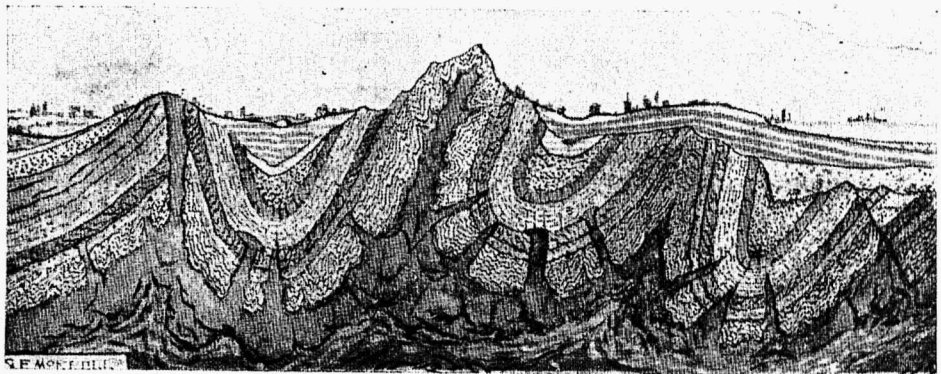
EMAKENE MAA.

I. Suured kurrud ja praod maakera esialgse koore sees, — mineraalid ja metallid sulanud olekus, mis ühes kohas läbi koore on tunginud.

II. Kurrud, mitmed miljonid aastad pääle seda, kui vihmad, tuuled ja külmad nende kuju on muutnud ja tasandanud.

III. Maakera koor praegusel ajal, mägede, orgude ja meredega kaetud.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

5. Mõrtsukatena vangistatud.

Küla lähenedes kohtasid nad sihvakat neidu, kes üht veekannu õlal kandis.

„Isand,“ ütles Tenanga, neiu kuju vaa-deldes, „see on üks mayade tütar.“

„Arvan, et eksid, sest minu teada elavad siin ümbruskonnas ainult xinkad.“

„Mayad elavad õige laialdasel piirkonnal, ka zapoteekide ja xinkade keskel leidub neid.“

Kui neid lähemale jõudis, teretas Tenanga teda Maya keeles. Imestanud pilgul Pablot silmitsedes, vastas ta samas keeles.

„Kas selles pueblos sääl elavad meie suguharu liikmed, neiuke?“

„Seda küll; ainult mõni üksik xinka elab meie pueblos, oleme mayad.“

„Oh, see on väga rõõmustav.“

„Kas ka teie mayad olete?“

„Kas ei tõenda seda sulle juba meie keel; või kas näeme ehk välja kui räpakad xinkad?“

„Kas see noor Cabarello on ka meie rahva liige?“ küsis neid häbelikult.

„Ka mina,“ vastas Pablo naeratades, „olen maya. Kuna selles külas eest leiame oma suguharu lapsi, siis võime vist küll loota, et meid sääl ka lahkelt vastu võetakse.“

„Aga muidugi, ka ühe posada leiata säält.“

„Seda parem. Kas selles külas asub ka valgeid?“

Kohtunik ja preester on blancod, samuti ka kaupmees, kes meie keskel asub.“

„Täna sind. Ela hästi, lahke neid.“

Neiuga jumalaga jättes ratsutasid nad võrdlemisi korralikult teel edasi ja jõudsid peagi hästi haritud põldude ja aedade keskel asuvasse külla.

Üks poisike näitas neile teed õõma ja juure.

See pueblo oli palju puhtam ja hooned korralikumalt ehitatud kui too, millest nad hommikul olid lahkunud. Aga ka siin kohtasid nad ainult naisi, lapsi ja vanemaid mehi, kelle pilgud neile järgnesid, kui nad posada juure ratsutasid.

Kui nad sihile jõudsid, astus peremees, üks vanem indiaanlane, majast ja teretas viisakalt. Ka tema pilk viibis imestades Pablo sihvakal ja suursugusel kujul. Tenanga peatas peonina vähe tagapool Pablot.

Peremees võttis külalistelt hobused vastu ja palus neid sisse astuda, kuna polss loomad corrol viis.

Alumisel korral asuvas ruumis istus ainult üks vana indiaanlane, kelle kole ning alles tume juus armidega kaetud nägu raamis. Pilku võõrastele pöördes ja Pablot silmitsedes kargas ta äkki üles, rebis kübara päast ja kummardas andlikult ta ees.

„Kas sa tervitad mind, sõber?“

„Tervitan mayade noort kuninglikku kottast.“

„Oo, kas sa tunned Junguna poega?“

„Olin juures, isand,“ ütles ta tasa, „kui preestrid silmasid kuningamärki,“ ning jälle kummardas ta.

Seda kuuldes hakkasid posadero silmad rõõmust särama. Kaks poisikest, kes tähelepanematult kõrval seisid, suutsid vaevalt oma illevoolavat rõõmu tagasi hoida.

Pablo ei teadnud, kas ta end rõõmus-tama või seda kahetsema peaks, et teda siin ära oli tuntud.

Kuid, kuna enam midagi parata polnud, siis ulatas ta vanale, armidega kaetud mehele käge ja ütles: „Rõõmustan, et sulle Junguna poja nägu meele on jäänud, tule, istu meie juure. Anna meile, mis sul on, pere-mees.“

See ruttas välja, taga ühes ka poisid.

Vana indiaanlane istus aukartust alal hoides Pablo juure.

„Kas oled sõjamees?“ küsis see, silmitsedes arme mehe põskedel ja poolpallal rinnal.

„Olen võidelnud kodusõjas, isand, ja kindral Arana ülemjuhatusel meksiklaste vastu.“

„Rõõmustan kohata kindrali, minu sõbra, vana sõjaseltsimeest. Kas olete ka praeguse võitluse puhul juba kannatada saanud?“

„Motinerod olid siin,“ ütles mees kulmu kortsutades, „nad tahtsid condet hävitada, kuid vana lõvi andis neile oma käppa tunda, nad jooksid minema.“

„Kas läheduses on praegu sõjaväge?“

„Vahetevahel ilmuvad lagendikule hulkuvad väesalgad, siia pole nad aga veel tulnud. Kas võin sind milleski aidata, isand, käse ainult — täidan su käsku.“

„Võib olla, et vajan su nõu. Kuid nüüd vaja sööma hakata.“

Peremees oli lauale kannud praetud kanu, mune, kooki ja puuvilja.

Pablo kutsus ka Tenanga enda juure lauda; peremees, kes ikka jälle uuesti Pablo-t hääle meelel vaatles, teenis teda erilise aukartusega.

Pääle einet kutsus Pablo vana indiaanlase kõrvale ja küsis: „Kas tohin sind usaldada?“

„Nägematute nimel, seda sa tohid.“

„Kas oled sa midagi kuldunud del Rocas juhtunud õnnetusest?“

„Ei, isand.“

„Kas tunned Tamayt?“

„Tunnen seda äraandjat.“

„Kas oled teda viimasel ajal näinud?“

„Ei. Vaevalt usaldaks ta ka siia tulla.“

Ta pidavat mererannas xinkade keskel elama.“

Kas on siin vahetevahel mõnda neegrit ehk mulatti näha olnud?“

„Ah, kui sa neid banditosid arvad, need käisid varem küll vahel siin, kuid viimasel ajal pole ka neid enam näha olnud. Miks pärid sa nende järele, isand?“

Pablo tahtis parajasti vastata, kui ta pilk läbi väikese akna tänavale langes: maja ees seisis pää pää kõrval terve küla-elanikkude kogu ja vahtis üksisilmi ja vaik-selt maja.

„Mayad soovivad Junguna poega näha,“ sõnas indiaanlane naeratades.

Üks poistest, kes varem toas oli viibinud ja ühes oma kaaslasega külas teate kuningapoja ilmumisest laiali oli laotanud, tormas äkki tuppa hüüdes: „Soldadod! Lancerod!“

„Kust poolt?“

„Läänest.“

Tenanga tormas toast välja.

„Põgene, isand, nad sunnivad sind väevõimul sõjaväkke astuma, kõik meie noored mehed on soldadode eest mägedesse joosnud.“

„Kes julgeks mind vägisi, vastu minu tahtmist mundrit kandma sundida?!“

„Usu mind, nad teevad seda, põgene, isand!“

Juba ilmuski Tenanga hobustega ukse ette. Ta tundis paremini kui Pablo ohtu, mis neid ähvardas ümberülitavate väesalgakeste poolt, sest neil oli harjumuseks kõiki, kes jõudsid kanda sõjariistu, väevõimul sõduriteks teha.

„Tule, isand!“ hüüdis ta.

Pablo astus tänavale.

Sääl seisis tihedates ridades mehed, naised, lapsed ja nende imestavad pilgud kiindusid Pablosse.

Mehed võtsid kübarad pääst, naised kummardusid ja sosinal kõlas huulelt huulele: „Hualpa, noor kotkas, Maya kuninga laps.“

„Tule, isand, tule!“ manitses Tenanga.

Pablo teretas talle omase veetlevusega ja tahtis parajasti minema ratsutada, kui säätt küljest, kuhu ta oma hobuse pää oli käänanud, müdisev kapijadelagin kõlas ja teda üles vaatama sundis.

Kaheksa lancerot kihutasid plike keerutades täle ajuga nende poole ning samal

hetkel tormasid teisest küljest umbes tosin ratsanikke kisades laialivalguva rahvahulga sekka.

Kaheksa lancerot kihutasid piike keerutades täie ajuga nende poole.

„Andke alla, te koerad!“ karjus üks habemik sargento*), kes püstolit laskevalmis peos hoides Pablo ja Tenanga poole kihutas. Ta ratsamehed järgisid tihedalt ta kannul. Nagu raudne raidkuju peatus Pablo kohal ja ta nägu avaldas kõrki isekust, mis aegajalt talle omane oli. — Järgmisel vilkel peatus juba sargento ta ees ja piirasid teda vihased ratsanikud, hoides piike tõukevalmis.

„Vähemgi liigutus, te Indiaani lurjused, ja me pistame teid vardasse!“

„Mis sa tahad, sargento?“ küsis Pablo külma rahuga.

„Sind võllasse tõmmata, sa neetud mõrtsukas! Teie säääl, maha hobuste seljast, siduge need koerad!“

Pool tosinat ratsanikke sööstis hobustelt, kuna teised ähvardades piike hoidsid.

Tenanga tahtis püssi haarata.

„Jäta see!“ käskis Pablo.

Peagi olid mõlemil jalad hobuse kõhu all kokku seotud ja ka käed köidetud.

Hirmunud nägudega seisis indiaanlased ümberringi ja vahtisid tardunud pilkudega ratsanikke ja nende tegevust. Silma pilgutamata istus Pablo sirgelt sadulas.

„Nüüd olete mul siis käes, te nurjatud mõrtsukad,“ ütles sargento, metsiku ja sõjameheliku välimusega mees, „ja peate võllas kõlkuma, nii tõesti kui veel õiglust on olemas.“

„Arvan,“ ütles Pablo täielise rahuga oma laitmatust Hispaania keeles, „et sennor sargento eksib; olen Pablo Reynador, haciendero põhjamailt, rahulik elanik ja mitte nurjatu mõrtsukas.“

„Sooh, sa salalik punane lurjus, sa oled rahulik elanik ja saadad põõsa tagant surmavaid kuule meie conde pühitsetud pähe.“

Pablo võpatas. Nüüd teadis ta, kelle pääle mulatt oli lasknud. Sügav ehmatus valdas teda, sest kohe sähvas tal pähe mõte hirmsatest järeldustest, mis sellel saatuslikul teol võisid olla.

Siiski ütles ta: „Sa eksid, ma ei ole salalik mõrtsukas — olen kindral Lerma austaja.“

„Ära nimeta seda nime, sa koer! Tänu tublile xinkale, kelle juures te ööd mööda saatsite, sattusin teie jälgile. Nüüd olete mu võimuses.“ —

„Vilets xinka valetas, kuji ta sulle ütles, et minul jõleda teoga, millest sa kõneled, midagi tegemist on olnud. Kasvasin kasulapsena —“

„Jutusta oma muinasjutte väljakohtu ohvitseridele. Edasi, companerod*), muidu võiks juhtuda, et nende mõrtsukate kaaslastega, neetud mõtnerodega, kokku puutume. Need jõmpsilkad oleksid meil nüüd käes ja nad ei pea oma karistusest pääsema.“

Vangisid keskele võttes kihutasid ratsamehed indiaanlaste ehmunud ja kaastundlike pilkude saatel lõuna poole minema.

Posada ees seisis seesmisest vihast süngete nägudega posadero, armiline, kes Pablo oli teretanud, ja mõned vanemad mayad.

„Nad tapavad meie kuningate võsu,“ ütles vanake.

„Kas ta conde pääle on lasknud?“

„Sargento ütles nii.“

*) Sargento — vanem allohvitser.

*) Companero — seltsimees, kaaslane.

Igast küljest olid mehed ja naised ja lapsed jälle kokku valgunud ning seisid kurbade nägudega ümberringi.

„Kes viib teate Maya küladesse?“ hüüdis armiline.

Ligi tosin sihvakaid viie-, kuuteist-kümne-aastaseid poisse ruttas ta juure.

„Joosek põhja poole meie rahva küladesse ja kuulutage igalpool, et valitsuse väeosa Hualpa, noore kuningliku kotka, on vangistanud ja kaasa võtnud, et teda tappa.“

Koosolijate hulgas algas elav liikumine ja peagi nähti poisse kepikestega peos*) minema ruttamas, et õnnetussõnumit laiali laotada.

„Kui nad meie kuningate võsul ainult üht juust peaksid puudutama, siis saavad nad seda kahetsema, ma võtan ise veel kord piissi kätte, et neile tasuda.“

Vaikselt kaebades lahkusid koosolijad üksteise järele, kuna vanemad mehed veel nõu pidama jäid.

6. Ootamatu kohtamine.

Mõne aja kihutasid lancerod oma vangidega täies ajus edasi, siis aga lasid nad hobuseid aeglasemalt liikuda.

Kirglikult erutatud sargento oli rahulikumaks jäänud. Ka ei jätnud karedale sõjamehele mõju avaldamata Pablo välimus ja ta suursugu olek.

Äärmises ahastuses keerlesid Pablo mõtted ainult selle ümber, milliseks nüüd, Lerma tapmise järele, mille algatajaks ta ilmskahtlemata Mendezit pidas, Maria saatus võiks kujuneda.

Vaevalt pani ta tähele, mis temaga siindis. Ta kõrval ratsutas Tenanga indiaanlase külma, stooilise rahuga.

Kui nad kitsale kaljulõhestikule lähenesid, hüüdis sargento: „Tähele panna sääl ees, et siin nende kelmide hääd sõbrad meid lõksu ei püüa!“

Häälega täis põlgust ütles Pablo: „Meie ei ole mingid motinerod ning sa teeksid paremini, sargento, conde mõrtsukat kusaagi mujal otsida.“

„Eks me näe, noormees, eks me näe. Su elu eest ei anna ma ühtki pesetat.“

*) Indiaanlased lõikasid oma kirjad ikpeikestesse ehk maalidid need neile.

Nad ratsutasid alles kitsas kaljulõhestikus, kui äkki eest kuuldusid piissipaugud ja metsik kisa.

„Adelante! *) Sääl võitlevad meie omad,“ karjus sargento. Kõik sundisid hobuseid ülejala edasi kihutama, sõdurite vahele kiilunud vangid pidid hädasunnil ühes liikuma. Kaljukõtsusest välja jõudes nägid nad väikest, valitsusvägede mundrit kandvat salka end kangelaslikult palju arvurikkama, röövlisarnase välimusega ratsaväeosa vastu kaitsvat.

„Adelante! Sääl võitleb don Antonio!“ Ratsamehed kihutasid edasi, kuna sargento oma piistoli Pablo pää kohale tõstis. Sellele liigutusele vastas noormees aga säärase kindla ja ähvardava pilguga, et ta piistoliga varustatud käsi alla väjus. „Minema te lurjused ju ikkagi ei pääse,“ hüüdis ta ja kihutas mõõka tupest rebides oma meestele järele.

Vaevalt olid Pablo ja Tenanga üksinda, kui viimane oma käed kerge vaevaga köidikuist vabastas ja ütles: „Need picarod **) ei mõista ju ühtki mayat kõita.“

Kuna üks sõdur läbematu kiirusega ta käsi köitis, oli ta indiaanlaste poolt tihti tarvitatavat kunstlikku võtet kasutanud, mis talle võimaldas oma käsi soovikorral kohe kerge vaevaga vabastada.

Kuna sõdurid end asjata koormata ei tahtnud, olid vangidele nende relvad alles jätetud.

Välgukiirusega haaras ta noa tupest, vabastas Pablo käed ja jalad köidikuist ning palus noormees, kelle pilgud olid kiindunud heitlusse, ka tema jalgu vabastada.

Pablo tegi seda.

„Ning nüüd, isand, tagasi.“

„Pea, Tenanga. Sääl võitleb mu kasiisa, don Antonio. Tule! Ta juure! Adelante!“

Ta rebis piissi olalt, kihutas sõdurite poole ning järgnedes ta eeskujule järgis talle tahtmatult imestanud Tenanga. — Metsikult laimetas heitlus üksikuis rühmes sinna-tänna. Võideldi piigi ja mõõgaga.

*) Edasi!

**) Picaró — piiki kandev sõdur, ulaan.

Sargento ja ta väikese salga mehise pääl- tungimise päale vaatamata olid lancerod alla jäämas.

Haavatud ja surnud hobused vedelesid ümberringi, haavatud ja surnud ratsamehed katsid maad.

Pablo oli täies ajus edasi kihutades talle haruldasel määral omase ratsutamis- osavusega sadulast lahkumata maas lamava mõõga üles tõstnud.

Ta kannustas oma tulist kõrbi ja kihutas sinna, kus ta don Antoniot võitlemas nägi. Heleda hiiudega: „Viva la patria!“^{*}) saatis ta oma kahe rauaga piüssist kuule välja ja kaks sadulat jäid tühjaks; piüssi eemale paisatas, mõõka haarates ja seda keerutades tormas ta, äge nagu maru, õhinal heitluse keskele.

„Pablo!“ karjatas don Antonio üllatult.

Ka Tenanga olj lasknud ja tabanud, siis ühel haavatul piigi peost rebinud ja kihutas nüüd Maya sõdurite ereda sõjahüüuga: „Ala!“ vaenlaste sekka.

Tenanga ja Pablo olid valitsusvägede keskel ainukesteks indiaanlasteks, kuna vastaste hulgas ühes valgetega nii segaverd mulatid ja zambod kui ka punased mehed võitlesid.

Oma tulist kõrbi tagumistele jalgadele pisti ajades ja enne tundmata lõbuga sädelevat mõõka keerutades jagas Pablo paremale ja vasakule poole surmavaid hoope.

„Adelante!“ hüüdis don Antonio uuesti ja uuendatud julguse ja metsiku kisaga tungisid vaprad lancerod õhinal vastaste kallale, mis, kui veel Pablo mõõgahoobi all vaenlaste päällä langes, mässulisi päata põgenemisele sundis.

Lühikest aega ajasid lancerod neid taga, siis kutsus don Antonio hääl neid tagasi.

Selge, helde ja lahke pilguga vaatas ta Pablote otsa, kui see kübarat kergitades ta juure ratsutas.

„Mu laps, mu armas, pruun pojuke, sind saatis helde saatjus õigel ajal siia, sinu vaprus otsustas võidu meie kasuks. Tänan sind, mu poeg, tänan sind!“

Ta raputas südamlikult noormehe kätt.

*) „Elagu isamaa!“

„Kuidas sattusid sa siia?“

„Sinu sargento, don Antonio, vangistas mu conde mõrtsukana ja toimetas mu siia.“

Juba lähenes ka habemik sõjamees, kes piirita imestusega oma vangri ratsavõitluses oli mõõka tarvitamas näinud.

„Jutusta, sargento.“

„Üks xinka ütles meile, et tema juures olevat kaks põgenevat Indiaani noormeest puhanud, kellel suur rutt olevat olnud motinerode juure pääseda, ja conde tapmisega hoobelnud, ka näitas ta meile, mis sihis nad edasi olid liikunud. Ma tabasin neid ja vangistasin nad. See siin on üks neist.“

„See on minu kasupoeg don Pablo, sargento. Kas sa nüüd veel usud, et ta oma käe kindrali vastu on tõstnud?“

„Ei, capitano *), sinu kasupoeg on kangeline, mitte mõrtsukas.“

„Caramba! **) Küll võitles ta uhkelt,“ pomises ta siis oma habemesse ja silmitses imetleva pilguga Pablote.

Pablo jutustas lühidalt oma viibimisest xinka juures ja kohtamisest mulatiga.

„Siis olin siiski õigel jäljel,“ ütles sargento. „Conde ei tahtnud loobuda isiklikult huurekäigust osa võtmast. Kui nägin teda langevat ja minemakihutavat mõrtsukat silmasin, süüitus minus äkiline viha ja ma tormasin ühes oma meestega talle järele; kahjukuks läks tal aga korda meid tüsata ja nõnda end päästa.“

Lancerod olid kokku kogunud, haavatud üles otsinud, nii hästi kui võimalik nende haavu sidunud ja neid hobuste selga tõstnud; aeglasel sammul hakkas kogu salk lõunapoole edasi liikuma.

„Kuidas suurtsite end kõdikuist vabastada?“ küsis sargento Pablolt.

„See on mayade saladus, sargento,“ vastas noormees naeratades.

„Don Pablo, teist saab kord vägev sõjamees; nõnda pole ma veel kedagi võitlemas näinud.“

Uhke naeratusega võttis kuningate võsu kiltuse vastu.

Väesalk jõudis haavatute pärast väga aegamööda edasi.

*) Capitano — kapten.

**) Oh sa neetud! — hispaanlaste vandumine.

Kui nad kaitsesid pakkuvasse metsatukka jõudsid, otsustati peatuda. Pääle vahipostide ülesäädmist heitsid väsinud sõdurid puhkama. Kõigi imetlevad pilgud viibisid mõlemal indiaanlasel, sest ka Tenanga oli mehiselt võidelnud, ning igalpool kuuludsid neid kiitvad sõnad.

Tenanga, kes oma ja Pablo piissi pääle võitlust üles oli otsinud, istus Indiaani üksikõiksusega paigal, kuid ta tundis väga hästi, kuidas kõik teda ja ta noort kuningat, keda ka tema imetledes oli võitlemas näinud, imetlesid.

Ta oli selle pääle väga uhke.

Sõduritest eemal ühel puutiivil istusid don Antonio ja Pablo. Esimene näis väga kurb olevat. Viimaks võttis ta Pablo käe pihku ja ütles, kuna pisarad ta silmi niisutasid: „Nüüd oled sa meie ainuke laps, Pablo.“

„Hoidku Jumal seda sündimast, don Antonio; donna Maria elab alles; küll sa teda peagi jälle näed.“

d'Irola vahtis talle arusaamatuses otsa.

„Mis tahad sa öelda, mu poeg?“ küisis ta tasa, aeglaselt. „Ma ei mõista sind.“

Ning nüüd jutustas Pablo oma ja Tenanga jälginisest del Rocas, noore maya eksimata teravmeelsusest ja teatas põhjuseid, mis kindlasti lasid oletada, et Maria leekides surma pole leidnud, vaid alles elus on.

Kahvatu, väriseses, hingamist tagasi hoides kuulatas don Antonio, vaevalt jõudes taltsutada oma meeli, ning vaevalt oli

Pablo lõpetanud, kui pisarateoja ta silmist puhkes, mille varjamiseks sõdurite eest ta näo käte vahele peitis.

Viimaks ütles ta üles vaadates: „Ah — las nad naerda, kui nad oma capitano nägu nagu poisikest nutmas näevad. Laps, Pablo, siidamepojake, see on mul esimene rõõmus silmapilk sest päevast saadik, kus mulle toodi see õnnetusõnum. Mu kallike, mu vaene kallis tütreke! Pablo, peaks mul see rõõm osaks saama, et oma kallist last jälle näen, annaksin meeleldi kõik, mis mul on.“

Ta kargas piisti ja sammus kärmelt edasi-tagasi.

„Oh, see uskumatu lurjus, see Mendez! Tean, et condel on talt äärmiselt halb arvamine, vaene conde, teda tabas see õnnetusõnum sama raskelt kui mind,“ tähendas ta vahele, „kuid sääraseid kuritegusid ma temast siiski ei uskunud. Te vaesed lapsed,“ pööris ta Pablo poole, „kuidas kiussab teid teie saatus juba lapsest saadik, sind ja su valget õekest.“

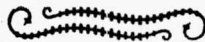
„On mind helde saatus seni päästnud, siis päästetakse ka Mariquita.“

„Mõllisel imeväel pääsesid sa Chamulpo küüsisist?“

Ääretu imetusega kuulatas don Antonio nüüd jutustust Pablo juhtumusrikastest üleelamistest.

„Jah, tõesti, Jumal on oma kaitsva käe sinu vanade Maya kuningate võsu pää kohal hoidnud. Ikka veel sünnib imetegusid.“

(Järgneb.)

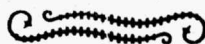
MÕNDASUGUST.

Mis põhjustab krampi?

Kramp on ühe ehk mitme lihase kokkutõmbumine meie kehas. Ta võib olla väga valus ehk tüükiks ajaks lihased kangestada. Mängides jalgpalli ehk mõnda teist mängu, juhtub kramp mõnikord lihaseid haarama; kuid haiget kohta tugevasti hõõrudes möödub ta varsi. Ka põhjustab krampi ühpingutus ehk suur külm, mis

nähtavasti lihases keerulised muudatused esile kutsuvad.

Lihaste tugev hõõrumine parandab harilikult. Kuid hädaohtlikuks saab kramp, kui ta ujudes mõne liikme kangestab, sest peaks kohe maale minema, mida igakord ei saa teha. See on üks põhjustest, miks ei tohi liig kaua vees olla ega liig sügavale kohale ujuda.

NOORTE TALENTIDE KIRJANDUSLIK LOOMING.

(Järg.)

Siirduksin Rudolf Reimanni juure. Ei või öelda, et Reimann nii väljakujunenud luuletaja oleks kui Adamson. Adamsoniga astub lugeja otsekohe intiimi, elulisse vahetõrka, kuid Reimanni vastu jääb külmaks. Tema olemises on midagi võltsi, tema kunstis palju õnnest ja igavat. Ta on võrdlematu meister salvide nikerduses. Need on sageli imekeeruliselt ja raskelt üles ehitatud, kuid mõte ja tundmus valgub vormitsemise taga laialt ja meile jääb Reimann kui luuletaja võõraks. Ta mõjub säääl, kus lihtsalt ja vahenditult tõlgitseb oma tundmusi. Ent neid luuletusi on tal vähe. Kui Reimann jätaaks n. n. „luksusteemad“ tumedate silmadega naistest, lilledest, kalliskividest ning lihtsalt, otsekoheaselt annaks edasi oma kunstilisi meeleolusid, siis usun, et tal palju väärtuslikku väljendada oleks. Ja ta võiks jätta ka rasked tehniliste võtete lahendused värsiehituses.

Jättes Reimanni, vaatleksime edasi filosoofeerivat Nukk i. Seda luuletajat huvitavad igasugused filosoofilised probleemid. Teda üllatab päevade kaduvus, elu tühjus, inimese verejanu. Tema hiiüdsõnaks jääb lõppude lõpuks inimene. Saagu ta hääks ja ilusaks!

Ta kohtab tänaval kuju, kes samuti otsib inimest, kaduvat mõtet. Tal on ikka tegemist kahe algusega. Eepilisi aineid käsitleb ta ka päris hästi. Nii legend „Kain“ ja luuletus, milles kirjeldab ta matuseid. Üks paremaid on vast ilmunud s. a. „Aos“ nr. 16. See on pikem luuletus revolutsiooni algpäevilt. See on kunstiliselt tiheda meeleoluga läbi tuntud.

Paiguti aga kaldub Nukk liig mõistusesse, mõttest saab fraas ja stiilist õõnes kõla. Ta ei näi küllalt jõuline luuletaja olevat, et igal sammul anda midagi värsket, elamusrikast.

Eduard Nukk.

Kuid siiski on tal kunstilist vaatevinklit ja midagi uut, mida me esinejalt ootame.

Nüüd peatan luuletaja juures, kes enam elavate seas ei viibi. See on noor Oskar Rootsmann.

Kurb on see, et palju andekaid noori on revolutsiooni ja sõja aastail lahkunud. Nii

Juhan Jaik.

Tomasberg, Kallis, Tuul, Lukk, Oks, Bachmann, Talomaa, Rootsmann. See on ränk kaotus väikesele Eestile.

Oskar Rootsmann ei ole annud midagi põhjalikult küpset. Tema luuletused on amorfised, koost lagunevad.

Kuid kogu tema ilmunud luuletuskogust „Kaks algust“ käib läbi sügav joon, mis eelistab autoris ärkavat sügava vaimuga poeeti.

Temal on tung elada porina, vihmama, tunda end loodusena. See on kaasasiindinud luuletaja omadus: Tunda kõike eneses, ennast tunda kõigis. Saada omale kõik ilma rõõmud, kurbused, kired, valud. Ta on olnud inspireeritud ju nii paljust, kuid inspiratsioonist pole veel tekkinud kunsti-

teos. Need luuletused on otsekohe sed äratõmbed inspiratsioonist. Nad eelistavad, kuid ei anna. Nii on põhjendatud, kui Fr. Tuglas kirjutas Oskar Rootsmannist pikema artikli, mis on rohkem hingeeluline uurimus kui kirjanduslik essee. Sest poeedi hingeelu võib ilmunud paberite põhjal Rootsmannis otsekohe tõenduda. See on inspiratsiooni meeolude päevaraamat, mis ära märgib autori elamusi.

Ja meil on tõesti kahju, kui suurepärase lilli närtsib enne lahtipuhkemist. Rootsmann on olnud niisugune suurepärase lill.

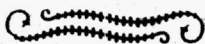
Võimaks huvitab mind veel Juhan Jaik, kes oma hingeelult on vaadeldud poeetest kõige enam „poeet“. Ta läheb hõiskavana ja lauldes läbi elu. Ta tahab „laulda ilole, mis unustusse jäet“. Kuid ta ei laula üksi oma muretusest ega rõõmudest, vaid kannab ette kummalisi nägemusi, uusi muinasjutte. Ta on fantast ning ta fantastika näib hoovavat alateadvusest. Ta nägemused on imeselged, sinitaeva värvi, ning sünnitavad rõõmu. Ta on pääle Adamsoni järgmine, kel on sügavat huumori-tunnet. Ja see on kunstiliselt sulanud tema fantastikasse.

Prosaistina on ta aga mitu korda huvitavam. Kaldun raamidest ja märgin Jaiki siinsamas kui prosaisti. Ta „Võrumaa jutud“, mis hiljuti raamatuna ilmunud, on novellid kindla kohaliku koloriidiga. Kuid nad on üldiselt loetavad, sest Jaik on näivõrd individuaalne ja stiililt omapärane, et ta igale kunstinimesele naudingut pakub. Ta lause on lopsakas ja sääl on mõõdukalt võrdulusi, mis üllatavad. Tüüpide ja olukordade kirjeldamisis liialdab ta tublisti, kuid see mõjub alati hästi ning teravalt.

Jututegelased on harilikult mingisugused äärmiselt primitiivse hingeeluga vanamehed. Jaik käsitleb neid aga usutavalt ja küllase huumoriga.

Neil vanameestel ei puudu oma traagika ning see teeb asja alati põnevamaks ja huvitavamaks.

Tema äsja ilmunud „Võrumaa jutud“ on igatahes huvitav ja loetav lektiir.

JUHAN JAIK „VÖRUMAA JUTUD I“.

A. Kalamees.

Ükskord varem rääkisim vähekene Juhan Jaik'i luuletuste värskusest ja omapärasusest. Nüüd-ilmunud tema muinasjutulised lood Võrumaast näitavad samasuguseid voorusi: värskust ja omapära.

Aga esialgul nimetan parem mõningad

mis selle pärast oleksid kirjutatud, et midagi sisuliselt sügavat, mõtlema panevat ära ütelda, kas mingisugust inimese tähtsat ja sügavat läbielamist ja selle lahendumist või mõnd tõelikkuses meile igaühele tähtsat ja haruldast tunnet. Need ju-

E. Viiralt. Illustratsioon „Võrumaa juttudele“. Öö.

puudused, mis Jaik'il kui noorel kirjanikul veel on juures. Kõigepäält on „Võrumaa jutud“ kui lood katkendlikud; neis on vähe terveid, täitsa lõpetatud sündmusi. Kiiresti ja vahutavalt jookseb võrdluste ja piltide kangas, väga isemeelselt ja julgelt. Kuid imetledes nendes juttudes tuliseid, üllatavaid võtteid, ei saa mitte iga lühikese loo lõpul selgusele, mis oli jutus kõige tähtsam. Need ei olegi siis jutud tavalises mõttes,

tud on kergetujulised, mis ainult meelitavad kas naerma või sama kergelt jälle halisema ja haletsema. See oleks nende puudus: natukene suur pinnalikkus.

Kas võib aga sellepärast jälle maha salata teisi omadusi, mille najal raamat seisab? Noorsoo seas on Jaik'il poolehoid; ta vastab noorsoo kergusele, mängutujule ja üllatuste luulele. Selles mõttes on ta annud vist üllatusteluule ja lõbusa terav-

meelsuse spontaansemate teose Eestis, kus ju muidu üldse on liig palju nukrust, pikalsust ja vormileidmatust. Kui nüüd nendes juttudes sügavust ei ole, siis ärgem otsigem seda, vaid pöörigem täie tähelepanu kirjaniku kergusele ja omapärasele muinasjutu otsekoheusele.

Jaik'i jutud on kõik arusaadavate tunnete pääle põhjened. Just nagu Võru vanamehe sulase Piitre hingeelus, kellel hobune töö juures kärvas, valitseb neis juttudes lustilik meeleolu seni, kuni mure otsekohe ei vaeva; kuid see särav lustiikkus muutub sama vaevata kurvatoonilisuseks iga vähemagi takistuse ja mure ees. Meie ei leia trotsi ega kangelaslikkuse kihkugi kogu raamatus, vaid loodusinimese alistuvust ja naiivi rõõmu. Ja on ka mõtetu kujutada vägevaid iseloomusid, sügavaid juurdlejaid ning peenenenud hingeelusid selles ilmastikus, kus vanapaganad alles sõbralikult talumehele sabu liputavad, tondid ja linnud-loomad ühes panpsüüfilise loodusega inimestega läbi käivad, neid küsivad ja avitavad. See on ju kõik muinasjutt. Muinasjutu inimene aga hoidku ette, et ta liig ülbeks ei lähe ja terase kõrvaga, et ta looduse nõuandeid kuulaks.

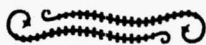
Võrumaa inimesed, nagu Jaik neid kujutab, on seega hääsiidamikud, veidrad, lihtsameelsed olevused. Et neil nagu puudus kätte tuleb igasuguse suurema mõtte mõtlemisega, igasuguse aateks, siis ei või jälle imestamata jätta, kuipalju neil on arusaamist looduse hingeelust, teadmisi metsast, loomade loomusest ja looduse kõnelvatest märkidest. Selles on nende intelligents ja nende peenenenud hingeelu. Sellepärast küsib raamat kaasa nendes kohtades, kus on looduse ja loomade kirjeldusi. Selles on tähelepanelikkust, osa-

saamist ja kaasaktiskuvust. Naisugused jutud on minu meelest „Suurte kuuskede all“, „Laanemees“ ja „Öö“.

Vast ehk liig palju idüllil ja härdust, mis inimeste kujutamisel avaldub, teeb tema tüübid õnsamaks. Jaik'i tüübid, keda ta kõige enam armastab kujutada, on kas mingisugune vanamees või jälle härras poisikene. Nende abituse, vanadusest nõruruse ühel korral, noorusest nõrkuse teisel puhul, teeb nad halletsetavateks. Oleks vast tahtnud tugevamat tooni kui härdust, kuid mis teha, kui kujutatavad inimlapsed tõesti muud ei sisenda. Tulevikus leiab vast Jaik tee teistsugustegi tüüpide juure ja rikkastab siis oma kujutamissõnu varal ja omapäraseks kujunenud (vähene siiski remissivlikku meeleületava) kirjutamiskiisi juures oma loomingu muude elamusetega. Praegu valitsevad alles kaks: piirita lustiikkus ja resigneeritud härdus.

Muudest juttudest meeldivad eriti „Pikk tee“ oma kaugete maade võõrapärasuse õhkkonnaga (ainult Peedukese nime on üllatavalt kurjasti tarvitatud, nii et see tuleb iga teise rea pääl ette), „Tohu hobune“ ja „Jaaniöö“ oma kaunikese ja liikuva keskenduse poolest, milles täitsa eepiliselt on vabanetud härdusest. „Käokübarad“ algus, kus kaugelt rännakult kojutuleku meeleolu on hästi edasi antud. Viimane lugu „Isa surm“, ehk küll sääl avalduvad mõningad huvitavad aatlused, nagu kõneluses päikesega, mõtted inimese saatuse, elu ja olemuse sügavama tähenduse kohta, ei kiitkesta siiski. On näha, et Jaik'il see ala on võõras, ja ka puhas fantastika, millel enam reaalselt tagapõhja ei ole, on ainult väsitav, ei sunni lugejat keskenduma.

Raamat on illustreeritud kunstnik E. Viiralti joonistustega, ja need on tõesti hääd ning vastavad Jaik'i juttudele.

NALJAKÜSIMUSED.

1. Kuidas mõuab teie matemaatika-õpetaja, kas peab ütleva: nelikümmend seitse ja kakskümmend üks on viiskümmend kaheksa, või v o r d u b viiekümne kaheksale?

2. Milline sulane ei vaidle ialgi pere-mehele vastu?

3. Kummal on parem: teel või kohvil?

4. Milline haigus ei ole veel ühelgi maal ette tulnud?

5. Kuidas võivad viis inimest viis lihavõtetemuna nii jagada, et üks muna kaussi alles jääb?

Õ h t u.

Artur Kokk.

Sällis ehapuna taeva foonil
nagu kaugel lõõmav tulikahi —
kustutas öö pääletulev tahi
ära leegitseval päikse kroonil.

Viimne värv siis kahvatus ja hajus
kohal kuusemetsa pikka rauges;
hostis pillihääl vaid külas kauges,
kämamus kuid sala alla vajus.

Kohal metsääärse järve sina
lahti rullus valge udulina —
tumenes kõik kogu vaatepiir.

Teispool põldude ent küla taga
puhkas öine meri vaikne, vaga,
tirendas pikk ranna kaugel viir.

OMA NURK.

SÜGISENE VILJAPEKSMINE.

Tuulispää.

Li alles kottpime hommik, kui
ärkasin. Kostis ühetooniline
magaja norin — see oli Kusti,
ta oli Lassil tõutalgul olles
ennast liig väsitanud, ning
nautis nüüd magades täiesti
ärateenitud puhkust.

Puristasin paar korda õige tugevasti,
sest kuivanud hernevartest tekkinud puru
oli end suhu ja ninna poetanud.

Magasime kahekesi Kustiga juba paar
ööd nimelt rehetoa, parsil kuivarvas herne-
ahes. Tõesti tore oli siin magada, maga-
des vajusid pea üleni hernevartesse — ning
siis oli mõnus.

Vihm pragistas rehetoa katusel, ning
kikk ümises ahjul oma ühetoonilist laulu-

viisi. Oli hää, lõpmatu hää põõnutada
ning üksisilmi pimedusse vahitides unis-
tada: tunned end vabana — vabana kõi-
gest, mis elu nii halastamatalt rõhub. Sil-
made ette kerkivad pildid ligemast ja kau-
gemast minevikust.

Nendes on palju õnnelikke, kuid on
ka kurbi silmapilke.

Eeskojast kostavad sammud. Vabastan
end mõtete vallast ning jään teravalt kuu-
latama: sammud kõvenevad. Jäid aga
äkki peatama. Rehetoa ukse avaneb, puna-
kas valguse helk tungib läbi tolmuaga täi-
detud rehetoa pimeduse.

See oli onu, kes meid üles ajama tuli.
Kummardusin magava Kusti üle ning ra-
putasin teda õlast.

Peagi olime riides ning ronisime suit-
senud redelit pidj alla.

Viljapeks pidi esimese valgega pääle
hakkama, selleks veeti õhtul masingi ko-
hale.

Toas kugistasin rutuga mõned suutäied
alla ning ruttasin siis õue, onule appi kor-
raldama.

Oli juba kaunis valge, kui katla juurest
pikk vile kostis, — see oli märguanne töö
algamiseks.

Talgulised teistest taludest, nii hobus-
tega kui ka jala, olid ka juba pärale jõud-
nud ning töö algas täiel hool.

Masina ühetooniline undamine ja vahete-
vahel selle sekka kostev talguliste kära ja
kikkamine ning hobuste hirnumine, — see
kõik kostis kaugele üle väljade, heina-
maade ja metsa, kuni ta kustus. Tööd oli
kõigil: ühed vedasid hobustega väljadelt
masina juure vilja, kus see teiste poolt
omakord masinasse lasti.

Masina torude alla kinnitatud kottidesse
valgunud villi veeti otseteed kuivatusesse.
Masinast väljatulevad õled kanti rõuku-
desse, ning masina alla valgunud aganad
— küüni.

Sarnaselt kestis töö õhtuni.

Oli juba kaunis pime. Tormilaternad
ja katla korstnast lendavad punased söe-
küübemed olid ainukesed valgusenäitajad
töö juures.

Viimane viljakoorem jõudis masina juu-
re, kiiremini kui enne seda topiti ka sellel
koormal lasuv villi täitmatu masina kurku.

Kõlas vile, ning nagu vastuseks sellele
vaikis masina undamine.

„Läbi.“ See sõna tuli kergendusohkena

talguliste rindadest. Korjati veel maas-
leiduvad õled ning aganad kokku, viimane
terade koorem veeris kuivatusesse — siis
lõpetati töö.

Talgulised paluti tuppa, kus neile selle
vaeva pääle tubli õhtusöök oli korraldatud.

Meil, poistel, oli väljaski veel lõbu kül-
lalt — maadlesime värskete õlgede sees,
ning lasksime õlerõugu otsast liugu, top-
pisime üksteist õlgedesse ning möllasime
kuni väsisime.

Toas olid talgulised juba söönud, laud
ning muud ettepuutuvad asjad kõrvaldati
toast — algas traditsiooniline talgupidu ehk
õigemini: tantsupidu. Pidu muusikaks olid
samuti traditsioonilise löötsapilli helid.

Moosekandiks oli Lassi Karla, kes oli
külla „löötsmooniku mees“, nagu teda siin
nimetati. Praegu kohendas Karla, akna-
laual istudes, oma „moonikut“.

Peagi tulid esimesed toonid kuuldavale
— ning tants algas.

Tantsisid kõik: vanad ja noored, noo-
red vanadega ja noored noortega ning va-
nad vanadega. Tuba oli üleni tohmu ning
tubaka suitsuga täidetud ning pääle akende
lahtilikkamist hakkas see pikkamisi toast
lahkuma.

Pääle tantsu tuli ringmäng. Talgulised
võtsid üksteisel kätest kinni ning keerutus
läks jälle lahti — seekord aga kõlava laulu
saatel:

„Üks talupoeg võtab naise,
Siis-saah, ilusa naise,
Üks talupoeg võtab naise...“

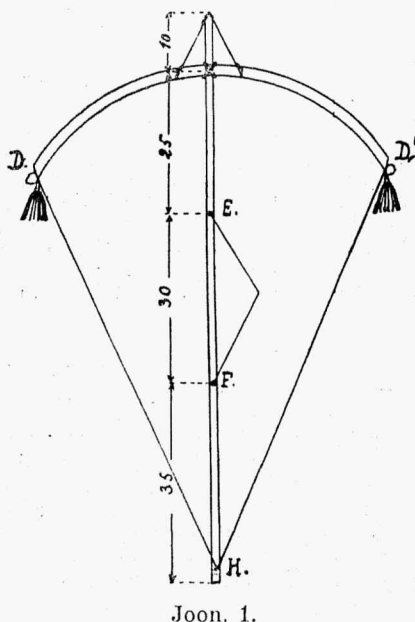
See kõlas läbi öö vaikuse kaugele —
kaugele...

POISTELE VALMISTAMISEKS.

Kuidas valmistan endale lendava mao?

Lendav madu peab võimalikult kerge ehitusega olema. Sellepärast valmistame ta ehitamiseks kerge, kuiva ja vastupidava männipulga. Selle pikkus määratakse soovi järele. Keskmise suurusega mao jaoks valmistame ühemeetrilise pulga. 10-ne tsentimeetri kaugusel ta otspunktist naelutatakse selle pulga külge risti teine samasugune pulk painduvast puust ja köidetakse päalegi veel nõoriga kõvasti esimese pääpulgaga külge kinni. Kuid enne köitmist ja naelutamist on veel vaja pääpulka 30-me ja 65-e tsentimeetri kaugusel ta otspunktist kaks auku E ja F puurida (vaata joonis 1).

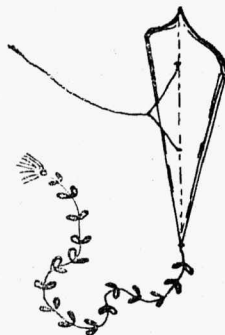

Joon. 1.

Neist läbi tõmmatakse tükike peenikest ja tugevat nõõri ja köidetakse selle otsad kokku. Pääpulgaga otsa H ja sellest vähe lühema (umb. 80—90 tsentim. pikk) ristpulgaga otsadesse D ja D' lõigatakse noaga täkked. Siis tõmmatakse ristpulk kahe nõõri abil pingule. Nõõride otsad köidetakse H juures kõvasti kinni. Kui nad sääl hästi peatuda ei taha, puuritakse H juures pääpulka auk ja litsutakse sellest mõne tsentimeetri pikkune pulgake läbi, mille külge nõõre hää kinnitada on. Kogu selle raami päale li-

mitakse siis õhuke, kuid kõva paber. Kui nii suurt paberit ühes tükis raske saada on, võib teda mitmest tükist kokku liimida. Siis asetatakse raam paberi päälle, joonistatakse raami kuju paberile ja lõigatakse välja. Lõikamise juures tuleb aga tähele panna, et küllalt laiad ääred üle jääksid paberi raami ümber käänamiseks ja kokkuliimimiseks. Paberi peab hästi pingul raami külge liimima. Pääpulgaga otsa H külge seotakse siis veel saba. See koosneb 5—7 meetri pikkusest peenikesest kergest nõõrist, mille külge mõned värvilised paberitükikesed on seotud.

Peatus- või tõusmisenõõr peab väga pikk olema (vähemalt 200 meetrit), sääljuures kerge ja tugev. Kerida tuleb ta puupulgale nõnda, et ta kergesti lahti hargneda võiks (vaata joonis 3).

Joon. 2.

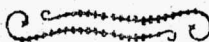

Joon. 3.

Soovitakse nüüd lendavat madu tõusta lasta, siis on vaja teda (võimalikult kõrgemalt kohalt, kas mõne küünka ehk kivi otsast) libamisi viltu üles õhku heita ja siis kohe, nõõri kergelt käes hoides, vastu tuult joosta. Kõige parem on, kui üks madu õhku heidab ja teine nõõriga vastu tuult jookseb. Et nõõr sellejuures ei takistaks, on vaja esiteks umbes 50—60 meetrit lahti kerida ja vastu tuult maapinnal sirgu tõmmata. Päale teatud osavuse omandamist võib lendavat madu õige kõrgele tõusma sundida.

Tuule sihi kindlaksmääramiseks on kõige parem sõnne suus niisutada ja siis kõrgele hoida. Tuul tuleb sellest küljest, kus sõnne kiire auramise tagajärjel külm hakkab.

V. N.

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Vastus Sipelga küsimusele.

(„Vikerkaar“ nr. 31 „Oma nurk“.)

„Inimene elab ilmas, et saavutada paremat. Mis peavad vikerkaarlased kõige paremaks inimese elu eesmärgiks?“

Olgugi, et paljud noores eas ülesäetud kavad hiljemini tühinevad, kuid mina loodan siiski oma mõtete täidminekut.

Siiani on olnud arvamises olnud, et hakkan täheateadlaseks, uurin planeetide seisandit lõpmatus õhumeres. Kukan teiste kuulsad teooriad, nagu seda tegi Einstein Newtoniga (vaata „Vikerkaar“ nr. 35) ning säen üles uued väärted, mis täiesti tõestan. Kui võimalik, muretsetn maja, mis eemal kõrarikast linnast, sest ainult vaikuses võiksin anduda täiesti teadusele (tähe-teadusele). Kurvastasin ainult selle üle, et Mars (muidugi mõista mitte väkerlane Mars) enne 80 aastat maakerale nii lähedale ei tule, kui ta see aasta 25. augustil oli, sest muidu oleksin võinud ka teda uurida.

N i n a t a r k.

Minu arvates on inimese parim eesmärk tuua kasu kogu inimsoole ja eriti oma isamaale.

R u a - R o a.

Nõnda palju on ju ilusaid elu eesmäärke, ja ma tahaksin neid kõiki teostada. Kardan aga, et elu selleks liig lühikene on, ja ma nendega lõpule ei jõua. Sellepärast valin ainult ühe, ja see on: Poliitika ajal tegutseda, kuni isamaa riikline kord enam midagi soovida ei jäta ja kõikidel kodanikkudel hää on elada.

K a t a r i n a S u u r,

T a l l i n n a s.

Kogu enesele niipalju haridust, teadmisi ja oskusi ning vara, niipalju kui seda sinu võimalusel vähegi lubavad, ning ole tulevikus nendega oma ligemistele, kaasinimestele ja isamaale kasulik. See oleks kõige parem elu eesmärk.

T u u l i s p ä ä.

„Vikerkaares“ nr. 21 puudutatud spordiküsimuse kohta, kumb soovitam, kas sport rekordi mõttes või sport kui kehakarastamine tervishoiu mõttes, on vikerkaarlased järgmisi mõtteid avaldanud:

Kõik voolab! ütles üks tähtsam vanema aja mõteteadlane. Ka meie, noored spordiarmastajad, peaksime ja saamegi ajavoolus edenema, tugevnema — arenema. A. K. soovitab, et noored sportimisel rekordi hingu kõrval peaksid jätma ja ainult kehakarastamine ning tervishoiu mõttes sportima. Sellemõttelist juhust ükski noor vististi omaks võtta ei saa. Esiteks juba seepärast, et siis praegune hurvi tegevuse vastu pikkamööda kaoks, kui temast mingit tagajärge oodata ei ole. Teiseks kaotaks sport oma ajaloolise tähtsuse ja teda tuleks kui tantsu kahvatu lõbuna võtta.

Ja kuhu jääb siis arenemine?

Kui ainult lõbustuseks sportida, ei saa kunagi kõrgemale, kui ükka alguses ja vaevalt võib loota, et meie noorsugugi nii ühekiülgse õpetuse järele käia tahab.

Sport peab üldiseks rahvusvaheliseks jõukatsumiseks kujunema. Iga noore soojem püüd peab olema oma võimisega teistele eeskujuks olla — teistest ette jõuda!

See on õiglane mõiste sportlisest arenemisest.

E r n i S p o r t l a n e.

Mina arvan paremaks metsas sportida. Sest olen juba mitmed pühapäevad metsas sportinud. Koolivaheajal kavatsen terved nädalad selleks ohverdada.

A. K i v i.

Olen nõus ennem Ado Kalamees'iga. Kõiki alasid samase innuga, omateada hästi, omavahelisi võistlusi võimiste viimistlemiseks üldse ning mängusid — seda oleme harrastanud me, kümme-kond noort, õppevaheaegadel Albus, Järvamaal.

A h - e n.

Mina kaldun spordist arusaamise suhtes rohkem isand Kalamehe poole, sest et is. Kalamehe vaade spordist on rohkem vabam, ta ei suru teisi kultuuriharusid mitte tagaplaanile, vaid laseb kõik ühevõrralt areneda. Ma olen kuulnud võimlemisõpetajate suust, et sarnane kindlate reeglite järele sportimine, nagu seda is. Jürisson soovitab, kuigi läbiviidav pole, — nad ütlevad, et olevat ka skatsunud kindlate reeglite järele harjutada, kuid aastase harjutamise järele on juba sarnane sportimine vastik ja tüütav; ta tegevat isegi spordi vastikult või tuimaks spordiharrastajale.

Ka pole ma „rekordide süsteemi“ poolt, sest et see jätaks peagi kõik teised kultuuriharud kõrvale; is. Kalamehe vaade aga seda ei tee.

— a l s.

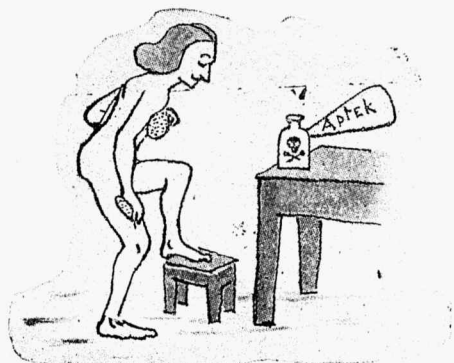
Minu arvates peaks neid kaht sportimisviisi (laagri- ja rekordsporti) ühendama. Sest rekordsport on ükski liig igav, kuna ta laagri- ja keskkel ehk lõpup sportlase võimet näitab. Missugust uhkust tunneb siis noor sportlane, kui ta mõnes asjas võites saab aru, et ta on arenenud ja tugevamaks saanud!

R u a - R o a.

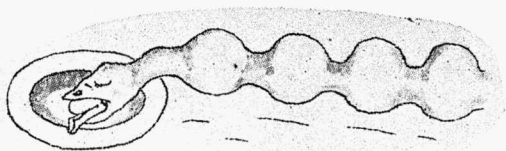
Eluavalduste mitmekesisus vaid annab tunnistust elu rikkusest ja jõuküllusest. Ei ole kõik inimesed ühesugused ega kõikide anded ja kalduvused samad. Võimatu ja veider oleks kõiki valada ühte vormi. Hoidugem shabloonist, jätkem igaühele vabaduse ja endaavalduse võimaluse, nii kuidas ta kellelegi kõige kohasem! Rohkem õigusi individualiteedile, üksikinimesele! Selle all ei kannataks meie kultuuriline arenemine, vaid ainult võidak. Olgu mõlemil sportimisviisil oma elamisõigus, ainult pidagem parajust! Liialdus üksil ühel ehk teisel alal viiks eksiteele!

T o i m e t u s.

Lõbus lehekülg.

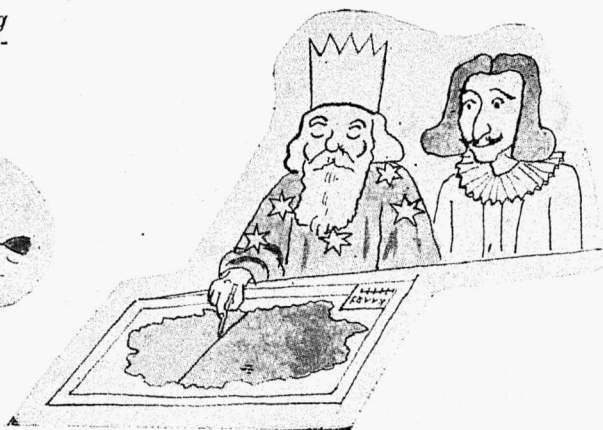
12) Kaval Hans läks aga apteeki ning ostis omale mürki, millega ta end pääläest jalatallani määris.

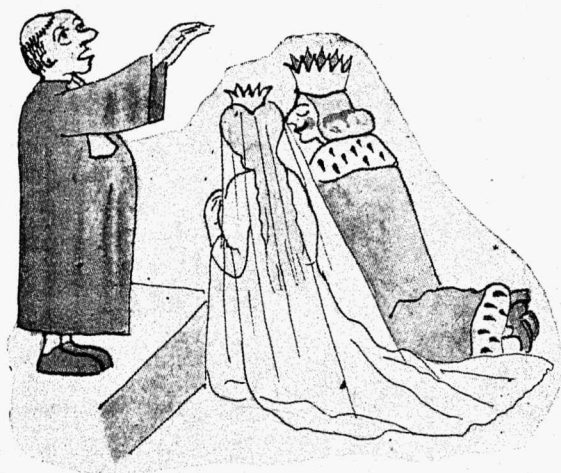
13) Siis seoti ta kinni, pandi kuue neiu hulgas taldrikule ning neeldi Mao poolt alla,

14) millele järgnes Mao otsekohene surm. Lähedalolevad Kuninga sõdurid löiksid Mao lõhki ja päästsid tema ohvrid.

15) Kuningas täitis oma lubaduse: ta andis peaaegu poole oma kuningriigist

16) ning võimaldas Kaval Hansu ja oma tütre pulmades rutulise pühitsemise.

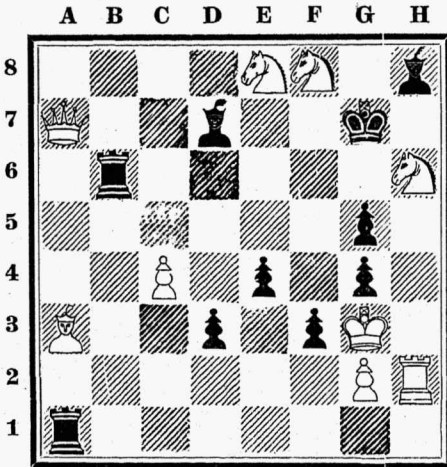

Sissejuhatus maleülesande kokkusädmise teoriasse.

(Järg.)

II) Matt-loomisest peavad osa võtma kõik valged ohvitserid, kes malelaua asuvad ja ei ole võetud mustade poolt päävariandi jooksul, s. o. mattseisus ei lubata olla ülearustel valgetel ohvitseridel (pääle kuninga). Mattseis, milles sellest reeglist kinni peetakse, nimetatakse ökonoomiliseks. Järgmine mattseis on ökonoomiline, sest valge lipp seob musta odamehe ja on sellepärast mati jaoks tarvilik.

Mustad.

Valged.

Valged: K g3, L a7, V h2, O a3, R e8, f8 ja h6, S c4 ja g2.

Mustad: K g7, V a1 ja b6, O d7 ja h8, S d3, e4, f3, g4 ja g5.

See mattseis on kättesaadav järgmises probleemis.

Ülesanne nr. III.

Kokku säadnud A. Burmeister.

Mustad.

Valged.

Valged: K g3, L a8, V h2, O a3, R f8 ja h6, S c4, e7 ja g2.

Mustad: K g7, V a1 ja b7, O d7 ja h8, S d3, e4, f3, g4 ja g5.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Lahendus: 1. L a8 — a7 jne.

Lisame veel juure, et reegel valgete ohvitseride ökonoomia kohta ei puutu valgetesse jalameestesse ja et ohvitseride ökonoomiat ning puhtust tingimata nõutakse ainult ühes variandis, teistes variantides aga on nad üksnes ülesande kaunistamiseks. Kui päävariandi väljatõõtamine puhtalt ja ökonoomiliselt võimatu on, siis peavad puhutus ja ökonoomia ühes abivariandis kätte saadud olema.

Kirjakast.

Motik. — Luuletus „Ammugi emade põues tuksunud lootus“ avaldamiseks nõrk. Luuletusis peavad sisu ja vorm olema samavõrra hääd. „Soov“ ei ilmu.

L. T. — Tartu. — „Võitlus Kuramaa pärast“ ei sobi meie ajakirjale.

R. V. — Viljandi. — Teie luule on riimitu proosa. Petõfi „Täht tulikas“ vastuvõtmatu: Petõfi ise ei tunneks enam ära oma ilusat laulu. Samuti vastuvõtmatud on „Õli kord“ ja „Iseloomu tundemärgid“.

Ernst Veermann. — Kõik käes. Täname tervituse eest. Rõõmustame elavast osavõtust.